

Learning Together

Ontwerpdocument voor opdrachtgevers ter voorbereiding van een leerreview

Versie 3 oktober 2018

Doel van dit document

Dit document is bedoeld als handvat voor organisaties, die overwegen om een leerreview te houden. Het bevat een aantal aandachtspunten om voorafgaand aan een leerreview bij stil te staan, die als kapstok kunnen dienen voor beraadslagingen over al dan niet het houden van een leerreview.

Meestal is het invullen van dit document niet genoeg om de beslissing over een leerreview te nemen, temeer daar er vaak meer organisaties bij betrokken zijn. Learning Together biedt daarom graag aan om een oriëntatiebijeenkomst te houden. Daarin kan bijvoorbeeld informatie gegeven worden over het verloop van een leerreview. Daarom is aan te bevelen dat de belangrijkste betrokken organisaties bij de oriëntatie te betrekken. Wie dat zouden moeten zijn, laat Learning Together over aan de betrokken organisaties.

Dit document is in eerste instantie bedoeld voor personen die binnen een organisatie bevoegd zijn om te besluiten over incidenten/calamiteiten, en de wijze waarop daaruit lering getrokken kan worden uit. Het document is zo opgesteld dat het ook doorgestuurd kan worden. Dat kan intern zijn om het draagvlak voor een leerreview te peilen. Maar dat kan ook extern zijn, omdat er bij incidenten/calamiteiten in de jeugdketen meestal meer instellingen betrokken zijn.

Over Learning Together

Learning Together is een reviewmethodiek¹ om te leren van incidenten en calamiteiten. Vandaar de naam leerreview. Deelname aan een leerreview biedt deelnemers inzicht en kan ook een helende ervaring zijn. Maar het belangrijkste doel is om terugkoppeling op systeemniveau te organiseren om op grond daarvan de nodige systeemverbeteringen te kunnen aanbrengen. Een leerreview gebruikt één casus om te zorgen voor een venster op het systeem², dat werkt als een lens om tot inzichten te komen in onderliggende patronen die goede praktijken steunen of slechte praktijken in stand houden. Het systeemperspectief richt zich dus niet op een schuldige, maar op het patroon in de samenwerking, dat geleid heeft tot of niet voorkomen heeft dat iets verkeerd is gegaan, en op de verbeteringen die daarin mogelijk zijn.

In een evaluatieonderzoek in Nederland³ bleek, dat de betekenis van de leerreviews voor de deelnemers positief is: “De aandacht en de tijd, die wordt genomen om de casus te bespreken, doet mensen in de casegroep goed. In het bijzonder blijkt de erkenning van het leed en de oprechte intentie te willen leren van het gebeurde ingrediënten voor de positieve ervaring. Ook leidinggevendens zijn positief over de betekenis van de review voor hun werk. Met name het systeemperspectief werd gewaardeerd en de openheid die de reviewbegeleiders weten te creëren is een voorbeeld voor betrokken leidinggevendens. Alle actoren in een casus hadden indertijd tijdens hun handelen een beperkt perspectief: ‘men keek vanuit een tunnel’. Het achteraf delen van deze tunnels en de identificatie van de bijdragende factoren leidt tot bewustwording. Het laat zien dat dit handelen, mede voortkomend uit het systeem, uiteindelijk tot een uitkomst leidde die door niemand als wenselijk werd ervaren, maar onvermijdelijk leek” (*einde citaat*).

¹ Fish, S., Munro, E. and Bairstow, S. (2008). “Learning Together to safeguard children. Developing a multi-agency approach for case reviews”. SCIE Report 19. London, SCIE.

² Vincent, C. (2004). ‘Analysis of clinical incidents: a window on the system not a search for root causes Qual Saf Health Care 2004 13: 242-243. Qualitysafety.bmj.com

³ Veen, Pieter M. e.a., “Bij jeugdzorgincidenten openen Learning Together reviews de praktijk”, Zijlstra Center, Vrije Universiteit, Amsterdam, maart 2015.

Het hart van de methodiek

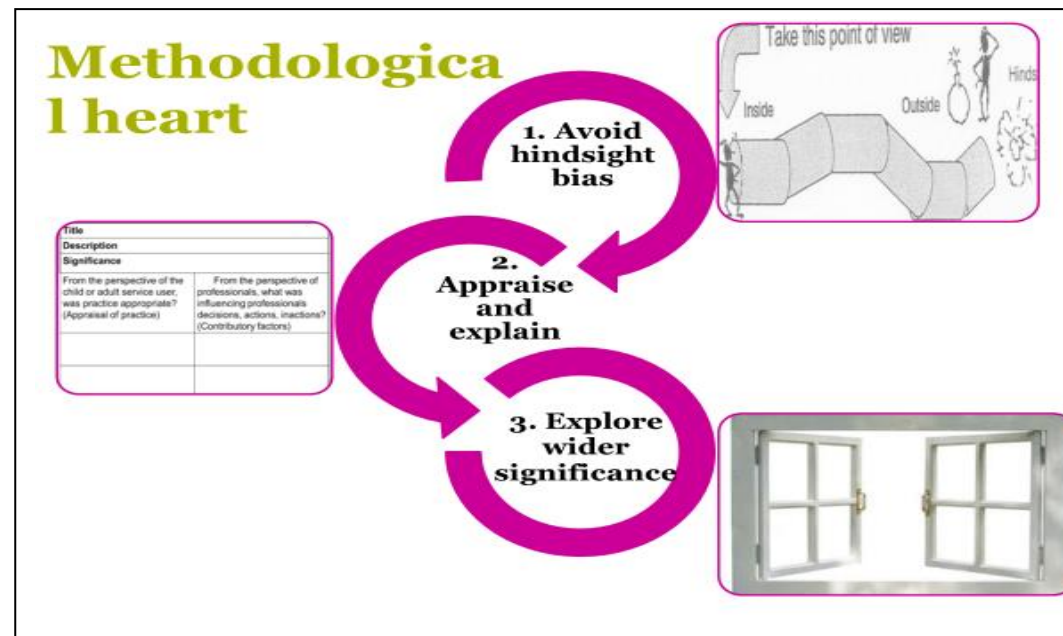
- 1) De blik van toen begrijpen,
- 2) Cruciale momenten en bijdragende factoren in beeld krijgen,
- 3) Onderliggende patronen ontdekken.

De missie: Leren van calamiteiten in de keten doe je samen.

De visie: Het met leerreviews onderzoeken van de samenloop en de onderliggende patronen van recente calamiteiten verkleint de kans op nieuwe calamiteiten.

De stappen in een leerreview

De methodiek van de leerreviews van Learning Together bestaat uit een aantal stappen. Bij elke stap staat de bijdrage daaraan van de organisaties rechts in het schema.

Stap	Acties Learning Together	Rol van de opdrachtgever(s)
1. Oriëntatie	Oriëntatiegesprek van de opdrachtgever(s) met de projectleider en de beoogd reviewers van Learning Together. Dit gesprek dient om de opzet van de leerreview te bespreken, op basis waarvan de offerte wordt opgesteld.	<ul style="list-style-type: none"> - Vooraf: deelnemers voor het oriëntatiegesprek bepalen. - Tijdens: onderzoeksvragen formuleren. - Achteraf: offerte van Learning Together beoordelen.
2. Verkennen	Uitzetten van vragen aan en plannen van individuele interviews met betrokken professionals en zo mogelijk cliënten, waaronder de vraag naar hun individuele tijdlijn m.b.t. de casus. Dossieronderzoek (optioneel)	<ul style="list-style-type: none"> - Vooraf: samenstellen van een casegroep (professionals) en reviewteam (leidinggevenden) uit betrokken organisaties. - Vooraf: afspreken wie geïnterviewd wordt.
3. Dialoog	Analysebijeenkomsten met casegroep en reviewteam aan de hand van een daarvoor door Learning Together opgestelde geïntegreerde tijdlijn.	<ul style="list-style-type: none"> - Planning van bijeenkomsten van casegroep en reviewteam. - Inbreng deelnemers in casegroep en reviewteam.
4. Inzichten vertalen	Het bespreken en bewerken van de inzichten en uitkomsten uit de diverse bijeenkomsten en analyseren van bijdragende factoren met het reviewteam.	<ul style="list-style-type: none"> - Planning van de bijeenkomst van het reviewteam. - Reviewteam geeft aan wat de kiezen aanbevelingen zijn.
5. Rapportage	Opstellen en bespreken van eindrapport met opdrachtgever(s).	<ul style="list-style-type: none"> - Planning van de bijeenkomst van de opdrachtgever(s). - Onderlinge afspraken over uit te voeren aanbevelingen.
6. Follow-up	Bij stap 5 af te spreken als optie: Follow-up om te bezien wat de leerreview heeft opgeleverd.	<ul style="list-style-type: none"> - Beslissen of en met wie er een follow-up komt. - Planning van de follow-up bijeenkomst

Voor meer informatie zie www.learningtogether.nl.

Voorbeelden van calamiteiten in de keten

1) *Vermeend seksueel misbruik*

Bij meisje in daghulp door zorgboer, terwijl het echtpaar dat de zorgboerderij draait ook als pleeggezin werkt voor een andere zorgaanbieder (vier partijen, allen gespecialiseerde jeugdzorg).

2) *Overleden baby*

Overlijden als gevolg van het “shaken baby syndrom”. De verantwoordelijk wethouder wil, vanuit de nieuwe rol van de gemeente binnen het sociaal domein, dat er van incidenten wordt geleerd, om zo trachten herhaling in de toekomst te voorkomen (zes partijen, twee gespecialiseerde jeugdzorg).

3) *Overleden vader*

Nadat een eerdere poging van Veilig Thuis voor verwijzing naar het voorliggend veld was mislukt, volgde een onderzoek naar een zorgmelding vanwege een winkeldiefstal door een moeder, in aanwezigheid van haar kinderen. Kort na de start van het onderzoek heeft de moeder de vader om het leven gebracht. De vraag is of eerdere signalen zijn gemist en hoe dan (vier partijen, geen gespecialiseerde jeugdzorg).

Gegevens t.b.v. een oriëntatiebijeenkomst

	Naam	Organisatie	Telefoon	Email
Ingevuld door				
Personen / organisaties, aan wie geadviseerd wordt dit verkenningsdocument ook te sturen.				
Betreffende gemeente				
Datum incident/calamiteit				
Behoefte aan documentatie over leerreviews?				
Behoefte aan oriëntatiebijeenkomst?				
Indien leerreview, beoogde startdatum?				

Datum invullen:

Voor vragen of afspraken over een oriëntatiebijeenkomst kan contact opgenomen worden met projectleider Jos Coenen, office@learningtogether.nl

Oriëntatievragen

BIJLAGE

Ter ondersteuning van de meningsvorming bij de betrokken organisaties zijn hieronder een aantal oriëntatievragen opgesteld.

In de linker kolom staan voorbeeldvragen. Die geven richting aan de meningsvorming. Ze hoeven echter niet allemaal uitgebreid beantwoord te worden.

De rechterkolom is bedoeld om de antwoorden op te nemen. Desgewenst kan dat ook in een apart document.

1. Wat is de aanleiding om een leerreview te overwegen?

<p><u>Toelichting</u> Wat maakt dat u overweegt om een leerreview te houden?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gaat het om een specifieke incident? - Gaat het om een specifiek thema? - Gaat het om de ketensamenwerking? - Wilt u ervaring opdoen met leerreviews? - Wilt u daarover meer kennis in uw organisatie? <p>Is er externe aanleiding voor een leerreview?</p>	
---	--

2. Wat is de leervraag?

<p><u>Toelichting</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Wat is de leervraag in het algemeen? - Hoe past de casus daarin? - Over welke tijdsperiode zou de leerreview moeten gaan? - Was er in die periode een speciale focus? - Wat is er door de betrokkenen bij de casus te leren? - Wat is er door de organisatie(s) te leren? 	
--	--

3. Welke organisaties zijn betrokken?

<p><u>Toelichting</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Wie zijn de direct betrokken organisaties? - Weten deze organisaties dat u een leerreview overweegt? - Zijn er nog andere organisaties betrokken? - Ingeval van een thematische review, wie zou daarbij verder betrokken moeten worden? 	
--	--

4. Rol van de gemeente?

<p><u>Toelichting</u> Door de Jeugdwet is meestal een gemeente betrokken.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Is de gemeente op de hoogte van de casus? - Speelde de gemeente een rol in de casus? - Staat de gemeente achter leerreviews? 	
--	--

5. Rol van de Jeugdinspecties?

<p><u>Toelichting</u> Calamiteiten dienen aan de Jeugdinspecties gemeld te worden</p> <ul style="list-style-type: none"> - Is de Inspectie op de hoogte van de casus? - Is er rapport uitgebracht aan de inspectie? - Geeft dat aanknopingspunten voor de review? - Staat de Inspectie achter een leerreview? 	
---	--

6. De context van de casus

<p><u>Toelichting</u> Bij calamiteiten kan sprake zijn schuldvraag/onderzoek</p> <ul style="list-style-type: none"> - Speelt dat t.o.v. een van de hulpverleners? - Speelt dat t.o.v. een van de organisaties? - Loopt er onderzoek naar, b.v. tuchtrechtelijk? - Is er sprake van gevoeligheden of conflicten? 	
---	--

7. Welke informatie is er al beschikbaar?

<p><u>Toelichting</u> Het gaat stukken, die van belang worden als de leerreview doorgaat. Ze hoeven nog niet opgestuurd te worden.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Welke stukken zijn dat? - Welke informatie moet nog verzameld worden? - Wie zorgt daarvoor? - Wie kan nog belangrijke informatie leveren? 	
---	--

8. Kunnen gezinsleden bij de review worden betrokken?

<p><u>Toelichting</u> Als regel dienen gezinsleden geïnformeerd te zijn.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Is er reden hen niet te informeren? - Is er reden dat zij deelnemen aan de review? Wie van de gezinsleden? - Is daarbij extra steun nodig voor het gezin? 	
---	--

9. Wat zijn aandachtspunten m.b.t. privacy?

<p><u>Toelichting</u> Privacygevoelige informatie moet secuur behandeld worden. Van de deelnemers aan de review wordt verwacht dat zij dat onderschrijven. Verder kan sprake zijn van:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Toestemming vragen aan de cliënt. - Het anonimiseren van de te bespreken stukken. 	
--	--

10. Urgentie en beschikbare tijd

<p><u>Toelichting</u> Een leerreview kost als regel 4 – 6 maanden. Daarom:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wanneer zou de review kunnen beginnen? - Wanneer zou de review afgerond moet zijn? 	
---	--

11. Wie is contactpersoon?

<p><u>Toelichting</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Wie is contactpersoon voor het leveren van stukken? - Wie is de contactpersoon voor het maken van agenda-afspraken met de daarbij behorende bevoegdheid? - Zijn er voorkeurstijden in de week voor reviewbijeenkomsten dan wel blokkades? 	
---	--

12. Afspraken over de kosten

<p><u>Toelichting</u> Een leerreview brengt kosten met zich mee. Die worden op grond van de oriëntatie geoffreerd. Daarbij komt aan de orde:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Is de gemeente bereid (een deel van) de kosten te dragen? - Welke van de betrokken organisaties zijn bereid (een deel van) de kosten te dragen? - Wie is adressant voor rekeningen etc.? 	
---	--

13. Wat zijn de verwachtingen over het resultaat van de leerreview?

<p><u>Toelichting</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Wanneer zal er sprake zijn van een geslaagde leerreview? - Zijn er ideeën hoe het geleerde verder benut kan worden? 	
--	--

14. Hoe en aan wie wordt gerapporteerd?

<p><u>Toelichting</u> In de verschillende fasen wordt aan de deelnemers gerapporteerd, o.m. om de bevindingen te checken. Verslagen/tussenrapporten worden niet bewaard, omdat ze gegevens van andere personen en/of organisaties bevatten. Wel komt er een eindrapport, met de nadruk op het leerproces en aanbevelingen voor het vervolg.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aan wie wordt het eindrapport gericht? - Gaat het eindrapport verder verspreid worden? - Wat betekent dat voor het opstellen van het eindrapport? 	
---	--